

nekaj tradicionalnih določitev Kristusove resničnosti res ne zadržuje — zakaj so potrebni ponovni pregledi lastnega verovanja — zakaj iskanje vedno novih čistih glasov iz skrivnostnih razsežnosti Vstalega — glasov, ki zvane čutu, kakor ga nam danes odpira Duh — glasov ki nam v tem čutu dajejo Jezusa tudi zaznati, izkusiti«. (Znamenje, št. 3, leto II, stran 213). O kakšnih glasovih tu Truhlar govori, ni povsem jasno. Morda so to mistična doživetja, kakršnih so bili deležni nekateri svetniki, toda tudi v tem primeru ne gre za vse in za vsakogar in potemtakem tudi revizija, ki naj bi iz tega sledila, nikakor ne more biti veljavna za vse verujoče. Poleg tega je potrebno razmotriti še to zamisel: če bi kdo danes svojo vero revidiral, bi morda po enem letu imel spet podobne zahteve. Kam bi ga to le pripeljalo?

Še bolj nenavadno je, da Truhlar želi iz nekaterih dogem narediti drugorazredne resnice. V istem članku piše: »Ob izkustveni veri v Jezusa Kristusa in ob nezavedni, a dejanski povezavi z njim po »dobri volji« je pa vse drugo res drugotnega pomena in obrobne narave: papeško prvenstvo, njegova nezmotljivost, dogmi o Marijinem brezmadežnem spočetju in vnebovzetju, vse kar iz teh dogem izvira, toliko drugega, kar je v današnjih polemikah včasih tako zelo v ospredju, kakor da bi bilo poglavitno in edino, kar je treba rešiti.«

Res je, da nimajo vse dogme enak pomen, pa vendar ne gre, da bi ene razglasili za drugorazredne resnice, kajti resnica je samo ena, in vse dogme so medseboj povezane in tvorijo eno celoto božjega razodetja. Vsaka umetna delitev je prisilna tvorba in bi bila le v škodo čistemu nauku božjega razodetja.

Vilko Šolinc

ERICH PERZYWARA SJ In memoriam

Poslije teške bolesti u dobi od nepune 83 godine preminuo je u Hagen, kod Murnau (Bavarska) Erich Przywara. Rodio se 12. listopada 1889. u Katovicama, u Gornjoj Šleziji i istog mjeseca 1972. preminuo. Od g. 1909. pripadao je Družbi Isusovaca.

Poznat je po brojnim i uvaženim publikacijama kao i po predavanjima, što ih je kao gost držao po raznim, pa i evangeličkim, sveučilištima. Cio svoj vijek proveo je kao slobodni pisac. Bio je u osobnim vezama s velikim duhovima svoga vremena, kao što su: Edmund Husserl, Martin Heidegger, Romano Guardini, Karl Barth, Nicolai Hartmann, Martin Buber, Reinhold Schneider, Edith Stein, Hans Urs von Balthasar, Max Scheler, Ernst Cassirer, Paul Tilich i drugi. Vodio je diskusije sa skoro svim značajnim misliocima i teozozima svoga vremena. Ipak kao da ostaje usamljen iza svojih djela; usamljen također silazi s pozornice.

Njegova bibliografija broji nekih 800 što članaka što djela. Neko je vrijeme bio i suradnik mjesečnika »Stimmen der Zeit«. 12. listopada 1967. zemaljska vlada Gornje Šlezije udijelila mu je nagradu za kulturu. Tom prilikom Karl Rahner održao je laudatio, u kojoj E. Przywari pridaje slično značenje kao što ga ima Theillard de Chardin.

E. Przywara nije tretirao filozofska i teološka pitanja na način kako to biva na sveučilištima. U svome radu uvijek je ciljao na posljednju tajnu, koja ne da piscu da bude filozof, samo teolog, samo duhovni pisac ili samo kritičar suvremenog života. Przywara je universalist. I kao da se okreće prema svima htijući svakome po nešto dati. Neprestano je imao pred očima konačno odredište svega što postoji.

Vodio je dijalog s prošlašću i sadašnjošću, s poviješću zapadnog duha, počevši od Heraklita pa do Nietzschea. On se otvara svima.

Ono što je na II vaticanskom saboru (1962—1965) bilo javno i službeno prihvaćeno, nije bio plod koji je narastao preko noći, kako poneki misle. Sve je to bilo pripremano dugim teološkim naporima između I i II svjetskog rata. Trebalo je učiniti mnoštvo analiza, dobro razlikovati duhove, mnogo poniznosti i ljubavi. Takav epohalni preokret nije bila stvar nekog pojedinca već posao brojnih pojedinaca. Među katolicima vrijedni su spomena: A. D. Sertillanges, E. Gilson, Fr. von Hügel, M. Blondel, J. Bernhart, O. Casel, J. Maritain, Ch. Peguy, J. Marechal, R. Gvardini, K. Adam i mnogi drugi. Poslije II svjetskog rata iskrsla su nova imena: Congar, de Lubac, Schillebeckx, von Balthasar, Siewert, Welte, Max Müller. U ovoj generaciji poleta unutar Crkve mjesto je i E. Przywari. Od ove skupine ne smijemo ga odvajati. Uvid u povijest tih gibanja pruža nam i njegov zbornik članaka od 1942—1966. pod naslovom »Katholische Krise«, Düsseldorf 1967.

»Gledom na dubinu i širinu nema mu ravna«, misli H. Urs von Balthasar. I nastavlja: »Zacijelo, on je jedini posjedovao govor, u kojem se zamjećivala Božja riječ bez one lagane mučnine, koju prouzrokuje mlitav govor naše prosječne teologije.« E. Przywara duboko je uranjao u theologiam crucis. Bio je kadar shvatiti kasnog R. Schneidera.

Osnovna je teološka misao Przywarina bila genijalno tumačenje analogiae entis.

Bio je filozof, teolog i mistik. I to od svojih najranijih dana. Sve je obojeno Biblijom, patristikom i mističkim djelima. Od ovih posljednjih se ne udaljuje. Posebno voli velikog karmelićanina i naučitelja mistike sv. Ivana od Križa.

U njegovoj misli zapadni čovjek zauzima središnje mjesto. On određenje zapadnog čovjeka gleda u tom da bude uvršten u što većem broju u Corpus Christi mysticum, u Civitas Dei, u Sacrum Imperium i Theios cosmos. Tu se nalazi prava domaja zapadnog čovjeka, tu je ujedno i središte za sporazumijevanje među narodima kao i među kršćanskim konfesijama.

Spomenut ćemo nekoliko njegovih djela:

Schriften I: Frühe religiöse Schriften, Einsiedeln 1962²;
Schriften II: Religionsphilosophische Schriften, Einsiedeln, 1962²;
Schriften III: Analogia entis I i II;
Augustinus. Die Gestalt als Gefüge, Leipzig 1935;
Crucis Mysterium, Paderborn 1938; Humanitas / Der Mensch gestern und morgen, Nürnberg 1955 (opsežno djelo od 900 str.);
Christentum gemäss Johannes (1954); In und gegen / Stellungen zur Zeit (1954); Idee Europa (1955); Geschpräch zwischen der Kirchen (1956); Mensch / Typologische Anthropologie (1959); Logos / Logos, Abendland, Reich (neka vrsta oporuke, 1964).

Vrijedno je spomenuti njegovo djelo »Alter und Neuer Bund / Theologie der Stunde«, München 1956. To su večernja predavanja što ih je E. Przywara održavao u ratno vrijeme 1943—1945. po nalogu kard. M. Faulhabera u Münchenu a dijelom po nalogu kard. Initzera u Beču. Tu je istakao opreke između židovstva i kršćanstva s jedne strane i dionizijskog poganstva s druge. Predavanja su održavana u »glavnom gradu pokreta«, koji je, nadahnut nehumanim idejama, silovito poradio da donese navodno spasenje svijetu. U povezivanju Staroga i Novoga Zavjeta, kako je to obrađeno u navedenoj knjizi, uspijeva kao rijetko koji pisac.

Posljednjih godina oko E. Przywara slegla se tišina. Ima ih koji su rekli, da je njegovo vrijeme prošlo. No, poznati i uvaženi teolog Karl Rahner kaže, da »cjeloviti i pravi Przywara tek nadolazi«. Teologija ubuduće neće ga zacijelo mimoilaziti. Przywara je govorio o neshvatljivom Bogu. Njegova je riječ u zboru čitave Crkve, gdje se čuju raznoliki glasovi. Sve bez razlike, koji su ga susretali, on je bez buke i vike vodio prema posljednjoj tajni, koja se zove — Bog.

o. Franjo Carev OFM

OSVRT NA »KOBNE POGREŠKE NEKIH KONCILSKIH LJUDI« — R. GRAFENAUER-u

Velečasni, članak vam je dobar, no ipak je na jednom mjestu u imenovanom članku vašu redovničku strpljivost nadvladala opravdana nestrpljivost očitovana u glagolu »isplaziti« jezik — misleći na čas i način pričešćivanja.

Smijem korektno primijetiti slijedeće:

I. Ne valja nikoga tući još bezobraznijim oružjem, naime, ako se vama čini način pristojnog otvaranja usta i pristojnog pružanja jezika za vrijeme pričešćivanja nečim nedostojnim Isusa, onda ćemo svima, od Boga stvorene, jezike posjeći.

Bolje je rješenje: poučiti vjernike u etiketi i etici sa jezikom; kao i također primijetiti na sebi koji puta, uz mnoge uspjele, i neuspjela otvaranja usta kod pričesti.

II. Naš je Ordinarij donio pismenim putem slobodu pričešćivanja i na usta i na ruku, kao i stojeći i klečeći, što je, po mojem sudu, ispravno ili ovako rečeno: neka se pričesti vjernik onim načinom, kako to traži njegova pobožnost! Na to je i Ordinarij stavio naglasak, jer sam i sam bio svjedokom, ne jednom, i to od dekana vidjeti srdžbu što vjernici nisu točno stajali dva i dva u redu za pričest i što nisu točno odlazili sa pričesti lijevo i desno. Kako se svaka duša, tjerana u red kao ovca, baš kod pričesti osjetila, na to odgovorite Vi!

III. Vi ste za ruku! Poštujem vaše mišljenje, no ono više nije važno iza instrukcija Ordinarija. — Ja sam za jedno i drugo. No ipak mi riješite: što sada sa tim šakama iza primljene pričesti:

a) da li ih posjeći i spaliti, da se mrvice Tijela ne obeščaste (a čime će opet ići na pričest?)

b) da li dozvoliti **l i z a n j e** dlana iza pričesti? To je opet (sudeći vašim mjerilom, kao isplaziti) nepristojno...